

Mag een Kotholiek lid zijn van de NSB

2008.05.05.001

Van Gybland Oosterhoff

Mag een Kotholiek lid
zijn van de NSB, JA
Uitgave van het
Hoofdkwartier der NSB
Afd III Propaganda

Februari 1941

23 pages

Mag een Katholiek
lid zijn van de
NSB

**J
A**

PRIJS 5 CENT

Mag een Katholiek lid zijn van de N. S. B.

JA

Mr. Dr. MORACE HUGO ALEXANDER
VAN GYBLAND OOSTERHOFF-KAMER

Voortrekkers-Universiteit

PRETO 1A

Uitgave van het Hoofdkwartier der
N.S.B., Afd. III, Propaganda
Februari 1941

DE houding van het Nederlandsch Episcopaat ten opzichte van de Nationaal-Socialistische Beweging in Nederland vormt nog steeds een onderwerp van bespreking. Na het accoord van den Leider der N.S.B. met de leiding van het Verdinaso, in welk accoord het reeds bekende standpunt van de N.S.B. nogmaals is vastgelegd, zijn velen zich gaan afvragen, of de tijd niet gekomen is, dat steeds meer katholieken hun terughoudendheid ten opzichte van de nationale politiek der N.S.B. vaarwel zeggen om openlijk zich achter Mussert te scharen. Velen zijn blijkbaar nog van meening, dat het bekende mandement van de Bisschoppen een struikelblok vormt op den weg naar samenwerking in en met de N.S.B. Dit mandement heeft veel verwarring gesticht. Deze verwarring wordt blijkbaar met opzet gehandhaafd. Daarom is het noodig, deze verwarring te doorbreken en terug te grijpen naar de leer der katholieke kerk.

Deze leer zegt hieromtrent duidelijk het volgende:

De katholiek moet, noch mag zich zijn politiek laten opdringen door de Bisschoppen.

Politiek wordt bepaald door het eigen doel: het nationaal welzijn.

Anti-nationale politiek is „zondige” politiek.

Wie oordeelt, dat een politiek, bijvoorbeeld de partijen-politiek, anti-nationaal is, moet ze bestrijden.

Dit oordeel velt hij zelf, niet de kerk.

De kerk kan en zal hem niet dwingen een politiek te volgen, die naar zijn oordeel „zondig” is; een oordeel,

dat de kerk erkennen en eerbiedigen moet.

De kerk kan hem dat in geen geval opleggen, omdat de kerk, evenmin als wie ook, verplichten kan of mag tot het doen van zonde.

Ziedaar, kort samengevat, de leer der kerk. Hieronder geven wij een nadere uiteenzetting.

* * *

Op ieder gemeenschapslid rust de gemeenschapsplicht: bijdragen naar best vermogen tot het algemeen nationaal welzijn.

Het recht om hem bij het vervullen van dien plicht richting-gevend of gebiedend te beïnvloeden, veronderstelt inzicht of gezag in de lijn van het te bereiken doel.

De kerk als zoodanig heeft inzicht in het geestelijk en zedelijk karakter der menschelijke bedrijvigheid (leer of practijk), niet in het al of niet gezond nationale karakter daarvan. Daarom houdt de kerk zich beginselvast buiten de politiek als zoodanig, maar treedt richtinggevend en gebiedend op uit kracht van haar inzicht in en gezag over het zedelijk karakter der politiek. Uit den aard der zaak is deze tusschenkomst negatief. De kerk *verbiedt* aan haar leden het voeren van een politiek, die in strijd is met de natuurwet of de positieve goddelijke wet. De kathoelk moet *gehoorzamen*. Dit kan in niets schadelijk zijn voor het algemeen nationaal welzijn. Integendeel, want een „onzedelijke” politiek kan nooit goed nationaal zijn.

Men lette er echter wel op, dat het verbod zijn rechtvaardiging moet vinden in

het *zondige*, onzedelijke der veroordeelde politiek. Het ontbreken van dien grond ontnemt aan het verbod alle verplichtingskracht.

Belgische bisschoppen hebben b.v. de Vlaamsch-nationale politiek veroordeeld, omdat ze onvaderlandsch is. Voor hen echter gold België als het vaderland der Vlamingen. Hun verbod miste dan ook alle verplichtingskracht om deze dubbele reden: ten eerste, omdat de kerk niet uitmaken kan of een politiek vaderlandsch, d.i. gezond *nationaal* is of niet; ten tweede, omdat de kerk geen uitspraak kan doen over het al of niet behooren tot dit of dat vaderland.

Wanneer een staatkundig stelsel met de natuurwet of de positieve goddelijke wet niet in strijd is, laat de kerk den burgers dan ook volle vrijheid om datgene voor te staan, waarvan ze meenen dat het *nationaal* goed is en datgene te verwerpen, dat ze als slecht of minder goed van nationaal standpunt uit beoordeelen.

Het gebeurt echter, dat de kerk oordeelt, dat een bepaalde politiek *gevaaren* oplevert voor het godsdienstig leven of de godsdienstige *belangen* schaadt.

Er is dan sprake, niet zoozeer van principiele bezwaren als wel van bezwaren van practischen aard.

Zoo hebben b.v. de bisschoppen in Rijks-Nederland zich verzet tegen iedere politieke formatie, die de eenheid der R.K. Staatspartij in gevaar bracht of deze partij dreigde te verzwakken, niet, omdat die politieke formaties een zedelijk te veroordeelen politiek voorstonden, maar omdat ze, de partij verzwakkend, die de verdediging en bescherming der godsdienstige belangen op zich genomen had, aan diezelfde belangen schade gingen toebrengen.

Over de vraag, welke verplichting in dergelijke gevallen de kerk aan haar geloovigen mag opleggen, is de katholieke theologie niet zoo sterk in haar uitspraken.

Wij zullen dit nader toelichten en moeten daartoe een beroep doen op het geduld van den lezer voor enkele aanhalingen. De kwestie is belangrijk. Het loont de moeite haar van alle kanten te bezien. Van zekere zijde heeft men er belang bij, twijfel en verwarring gaande te houden. Het doel van deze verwarring is: nationaal-socialistische Nederlanders, die ook katholiek zijn, terug te houden van aansluiting bij de N.S.B. Als met de verwarring wordt bereikt, dat ten minste eenige twijfel rijst, dan kan men zeggen, dat een wijs man in geval van twijfel zich moet onthouden. Het doel is dan bereikt. Wat men niet als plicht van gehoorzaamheid kan of mag opleggen, wordt verkregen door een beroep op de voorzichtigheid, welke langs den weg van den twijfel in een soort „plicht” tot onthouding wordt omgetooverd.

In katholieke gezinnen heeft de houding der Bisschoppen tot bijna tragische conflicten geleid. De volwassen kinderen laten zich niet gemakkelijk bij den neus nemen, maar de ouders, die meer aan de toekomst van hun kinderen denken, manen tot voorzichtigheid en bepleiten onthouding. Er is dan heel wat noodig om tegen dien weerstand in toch door te zetten en naar de N.S.B. te gaan. Op de aarzeling der ouders wordt door die geestelijkheid gespeculeerd om de jongeren, die vernieuwing willen, tegen te houden.

Daarom is het noodig aan te toonen, met de stukken in de hand, dat de Kerk zelf, waar zij tot voorzichtigheid maant, geen blinde gehoorzaamheid verlangt.

Pater de la Brière, een geleerde van erkend gezag in deze aangelegenheden, geeft zijn meening als volgt in den Dict. Apol. (fasc. 19, blz. 110—115) weer:

Het is den laatsten tijd soms gebeurd, dat de Pausen aan de katholieken van een of ander land een te volgen politieke tactiek gingen aanbevelen, niet omdat de tegenovergestelde tactiek op zich zelf zondig was, maar omdat zij naar het inzicht van den Paus als schadelijk voor 't welzijn van den godsdienst en het heil der zielen werd beschouwd. Welk gezag kunnen de pauselijke aanbevelingen (in de veronderstelling, dat ze met grooten aandrang en categoriek worden gegeven) in zulke gevallen hebben? Het antwoord der theologie is niet zoo duidelijk en eensluidend als voor de gevallen, waarin de Paus zijn gezag laat gelden „ratione peccati”. Nochtans uit het onderzoek van de kwestie zelf en afgaande op de meening van de bevoegde theologen is de gevolgtrekking geoorloofd, dat dergelijke aanbevelingen het geweten de verplichting opleggen van *voorzichtigheid*. Het toekennen aan de Pausen van een op straf van *ongehoorzaamheid* verplichtend gezag in vragen van dezen aard lijkt ons met een theologisch bezwaar gepaard te gaan.”

„Immers de onafhankelijkheid van den Staat en van de katholieke burgers op zuiver politiek gebied is een zekere, vaststaande leer, door de Encycliek „Immortale Dei” voorgehouden, die eerlijk en ridderlijk moet worden nageleefd. Welnu, die leer wordt valsch en bedriegelijk, wanneer men aan de

Kerk het recht toekent, aan de geloovigen op straf van *ongehoorzaamheid* voorschriften te geven naar aanleiding van politieke kwesties, waarmee, naar het oordeel van den Paus, het heil van den godsdienst en van de zielen zou zijn gemoeid. Er is geen enkele politieke kwestie van eenigen omvang, die, vooral onder een democratisch regiem, den godsdienst en het heil der zielen ongemoeid laat."

"Men zou er dus tenslotte toe komen „onrechtstreeks" aan de zienswijze der Pausen de houding der katholieken in alle vragen van regeeringsvorm, van financieelen, economischen, socialen en militairen aard te onderwerpen. Aldus de macht der Kerk uitbreiden is aan de katholieken in het politieke leven alle onafhankelijkheid ontnemen. Men zou aldus de Pausen aanspraak doen maken op een buitensporig gezag, dat zij steeds van zich af hebben gestooten. Het gevolg zou zijn, dat men den Paus verantwoordelijk zou maken voor de gevolgde politiek."

Deze meening van pater de la Brière wordt gedeeld door de professoren van Leuven, zooals eenige jaren geleden bleek uit een in het weekblad „Vlaanderen" gepubliceerde Latijnsche nota over de macht van den Bisschop, waarin onder meer het volgende te lezen staat:

"Indien de Bisschop de oprichting van een nieuwe politieke partij verbiedt, moet, opdat het verbod *wettig* zij, deze partij in strijd zijn met de zedenwet. En men merke wel op, dat het volgens velen (zie de la Brière) niet

voldoende is om het verbod te wettigen, door een beroep te doen op redenen van godsdienstige opportuniteit."

Deze woorden laten aan duidelijkheid niets te wenschen over.

* * *

Uit het feit, dat de Kerk in die gevallen geen *gehoorzaamheidsverplichting* kan opleggen, mag men echter niet besluiten, dat haar vermaning geen zware verplichting meebrengt.

Het tegendeel is waar. Zoo schrijft dezelfde pater de la Brière:

"De vermaning van de Kerk veronachtzamen uit grilligheid, drift of lichtzinnigheid, het gevaar niet ontwijken, godsdienst en zielen grootelijks te schaden door in overmoed volgzzaamheid te weigeren, zou een zonde zijn tegen de cardinale deugd van voorzichtigheid. Die zonde heet vermetelheid."

Haar tusschenkomst verplicht den katholieken leek tot ernstige bezinning, dat wil zeggen: dat hij bij het bepalen van zijn houding met het advies der Kerk rekening moet houden. Die houding bepaalt hij echter zelf op eigen verantwoordelijkheid en niet op verantwoordelijkheid der Kerk. Was hij tot gehoorzaamheid verplicht, dan zou niet hij, maar de Kerk verantwoordelijk zijn. Dit alleen wijst er reeds op, dat de Kerk niet „beveelt" noch bevelen kan, want zij neemt de verantwoordelijkheid voor de politieke houding harer leden nooit op zich.

Deze leer is trouwens geheel in overeenstemming met de leer en de houding van het Vaticaan, met name in de laatste tientallen van jaren. Mocht men van katholieke zijde hieromtrent twijfel opperen, dan is schrijver dezes bereid met tal van aanhalingen de juistheid van zijn stelling te bewijzen.

Met het oog op deze leer zal men begrijpen, hoe in vroeger jaren de leden van het Centrum in Duitschland, tegen de vermaningen van Paus Leo XIII in, zijn opgetreden zonder dat ze daarom ophiielden goede katholieken te zijn; hoe de koningsgezinden in Frankrijk, tegen de zeer uitdrukkelijke waarschuwingen van dienzelfden Paus in, hun politieke overtuiging trouw bleven; hoe de Vlaamsche nationalist in België hun Groot-Nederlandsche politiek hebben doorgezet. Hun geval verschilt echter in zooverre van dat der Duitschers en Franschen, dat zij tegenover de bisschoppen stonden, die wél hadden verboden, daar waar zij slechts konden vermanen en die zich wél een oordeel over de politiek als zoodanig hadden aangematigd.

In het jaar 1925 veroordeelde immers de Bisschop van Brugge, Mgr. Waffelaert, en na hem alle Belgische Bisschoppen, het „zoogezegd Vlaamsche nationalisme” en stelde als leer voorop, dat de Vlamingen binnen den staat België al hun rechten konden veroveren. In 1930 verklaarden de Belgische Bisschoppen plechtig, dat België alleen het vaderland der Vlamingen was.

Hier gingen die Bisschoppen hun gebied schromelijk te buiten. Hoe een volk zijn nationale rechten kan verkrijgen en veilig stellen is een vraag van louter politieke aard. In zoo'n vraag nu kan een Bisschop niet als Bisschop uitspraak doen. Wat de

Leuvense professoren dan ook met evenveel woorden schreven:

„Indien de Bisschop verklaart, dat het voor het nationale welzijn beter is b.v. niets tegen de politieke constitutie van het land te ondernemen, moet hij geacht worden zijn *persoonlijke* (d.i. niet-bisschoppelijke) overtuiging voor te houden, aangezien het zijn ambt niet is, te verklaren, waarin het nationale welzijn gelegen is.”

* * *

Hiermede komen we tot de kwestie van het lidmaatschap der N.S.B.

De houding der Nederlandsche Bisschoppen ten opzichte van de N.S.B. is een geval op zich zelf.

De N.S.B. wordt niet veroordeeld als „zondig”, d.i. strijdig met de natuurwet of een positieve goddelijke wet.

Ze wordt wel beschouwd als gevaarlijk voor het godsdienstig leven. De geloovigen worden er met nadruk tegen gewaarschuwd:

„Dezelfde waarschuwing geldt ook voor die katholieken, die, zonder zich bij de fascistische of nationaal-socialistische partijen aan te sluiten, onder hun geloofsgenooten een eigen, zelfstandige beweging in het leven willen roepen, welke de ideeën en gevoelens dezer partijen aankweekt. Ook zij staan schuldig aan het verbreken der katholieke eenheid.” (Bedoeld zal wel zijn: de eenheid der katholieken op politiek gebied. De gebezigde uitdrukking is niet gelukkig).

„Wie, ondanks die waarschuwing,

meenen hun eigen inzichten te moeten doordrijven, mogen weten, dat zij een zware verantwoordelijkheid op zich laden en dat zij zich tegenover God en hun geweten hebben te verantwoorden over hun kortzichtige roekeloosheid."

Twee jaar na die waarschuwing, bij het vaststellen van het feit, dat de gevaren, waarop gewezen werd, duidelijker aan het licht waren getreden, gingen de Bisschoppen tot grooter strengheid over en verklaarden „als Herders der zielen", dat zij, die aan de N.S.B. in belangrijke mate steun verleenden, niet tot de H.H. Sacramenten konden worden toegelaten.

Door deze verklaring stond tevens vast, dat *elke* steun verleenen aan de N.S.B. ongeoorloofd en zondig is.

Dit optreden der Bisschoppen is eenigszins bevreemdend. Iemand waarschuwen wil zeggen, dat men hem opwekt tot ernstige bezinning, dat men hem echter stelt voor zijn eigen geweten en verantwoordelijkheid. Van te voren verklaren, dat de bezinning moet uitloopen op een instemming met de waarschuwing, dat men zich anders schuldig maakt aan roekelooze kortzichtigheid, is een waarschuwing maken tot een verplichtende uitspraak; dan stelt men echter iemand niet meer tegenover eigen verantwoordelijkheid, maar vordert men hem op tot *gehoorzaamheid*. Zoo gebeurde het dan ook.

Dit nu konden de Bisschoppen krachtens de door hen zelf ingenomen houding niet doen.

Wat doet een katholiek, die na rijp be raad toetreedt tot de N.S.B.? Hij oordeelt, dat die Beweging noodig is voor het algemeen welzijn en dat het partijstelsel schadelijk, nationaal slecht is.

Hij is bij het vormen van dit oordeel

aangewezen op eigen inzicht; over het nationale als zoodanig doet de Kerk geen uitspraak.

Hij is als burger in geweten verplicht het algemeen welzijn te bevorderen. Hij moet dus in het gegeven geval toetreden tot de N.S.B., uittreden uit de R.K. Staatspartij.

De Bisschoppen waarschuwen hem voor de gevaren op *godsdienstig* gebied.

Hij mag die waarschuwing niet in den wind slaan. Dan zou hij zich inderdaad bloot stellen aan roekelooze kortzichtigheid.

De waarschuwing legt hem den plicht op, zich alsnog te bezinnen, rekening houdend met het bestaan der gesignaleerde gevaren.

Hij komt bij zijn onderzoek tot het besluit, dat hij heeft te kiezen tusschen een politiek, die naar zijn inzicht nationaal slecht is en die hij dus zonder meer niet volgen kan zonder zonde te doen, en een politiek, die naar het oordeel der Bisschoppen gevaarlijk is voor het godsdienstig leven.

In een dergelijk geval moet hij, hoe dringend de waarschuwing der Bisschoppen ook is, zich afkeeren van een politiek, die hij ziet als nadeelig voor het algemeen welzijn. Deed hij dit niet, hij zou zonde doen, wat de Kerk hem zeker niet opleggen wil of kan.

Hij handelt zodoende noch kortzichtig, noch on-katholiek. Hij doet wat de katholiek Windhorst deed, wat katholieke theologen hem zeggen te doen, wat iemand als kardinaal Newman zelf voorstond. Hij verdient dus niet van de H.H. Sacramenten verwijderd te worden, ook niet wanneer hij in belangrijke mate meewerkt met de N.S.B.

* * *

Het „in belangrijke mate” — afgezien, dat het den weg openlaat voor allerhande uiteenlopenden uitleg — is ook hierom ongelukkig, omdat het oordeel over het wezen der zaak onthouden blijft. Ofwel het eenvoudig lidmaatschap is op zich zelf ook een doodzonde en dan moet iedere N.S.B.-er van de H.H. Sacramenten verwijderd blijven, ofwel het is geen doodzonde. Dan blijft echter de bewering, dat de N.S.B. zoo'n groot gevaar is voor het godsdienstig leven, moeilijk te verdedigen.

Het bezweren der gevaren moet langs een anderen weg worden gezocht.

Wanneer het voeren van zedelijk geoorloofde politiek naar het oordeel van Paus of Bisschoppen gevaar oplevert voor het welzijn van den godsdienst, is dit een teken, dat feitelijk een wanordelijke toestand heerscht in de verhouding van Kerk en Staat. Het geneesmiddel is dan niet, dat men den burgers de door God en de Kerk gewaarborgde politieke vrijheid ontnemt — want dit beteekent: wanorde bestrijden met wanorde —, maar dat de burgers, op het woord van Paus en Bisschoppen, zich ernstig op den toestand bezinnen en dat men de oorzaak der bestaande wanorde opspoort en wegneemt. Wanneer de Kerk dit doet op haar gebied en de Staat op het zijne — wat de Staat juist doet door het voeren van gezonde nationale politiek — ontstaat DE ORDE, die Christus heeft gevestigd toen Hij zeide: „Geeft aan den Keizer wat den Keizer, geeft aan God wat aan God toekomt.”

* * *

Na het voorgaande behoeven wij ons standpunt, dat gebaseerd is op de leer der Kerk, zooals deze door ter zake bevoegde theologen wordt verklaard, slechts samen te vatten.

Wij grijpen dan terug naar het uitgangspunt.

De katholieek moet, noch mag zich zijn politiek laten opdringen door de Bisschoppen.

Politiek wordt bepaald door het eigen doel: het nationaal welzijn.

Anti-nationale politiek is „zondige politiek”.

Wie oordeelt, dat een politiek, b.v. de partijen-politiek, anti-nationaal is, moet haar bestrijden.

Dit oordeel velt hij zelf, niet de Kerk.

De Kerk kan en zal hem niet opleggen een politiek te volgen, die naar zijn oordeel „zondig” is: een oordeel, dat de Kerk erkennen en eerbiedigen moet.

De Kerk kan hem dat in geen geval opleggen, omdat de Kerk, evenmin als wie ook, verplichten kan of mag tot het doen van „zonde”.

* * *

Wanneer de Kerk een politiek voor zondig verklaart, kan ze dat nooit doen uit kracht van een politiek inzicht, dat ze mist; wel uit kracht van inzicht in Gods wet (natuurwet of positieve goddelijke wet), die voor alle handelingen, ook de politieke, maatgevend is.

Het zal dan ook telkens blijken, dat de politiek zelf, als zoodanig, verkeerd was, omdat het tot het wezen der goede politiek behoort, dat ze zedelijk goed is.

Zoo is bijvoorbeeld de liberale politiek als zedelijk slecht door de Kerk veroordeeld. De geschiedenis, evenals het gezond verstand, wijst uit, dat die politiek ook nationaal slecht is.

In alle andere gevallen moet de Kerk, bij haar oordeel over de politiek, het oordeel van den burger over de politiek als zoodanig ongemoeid laten en er de gevolgen

van aanvaarden, ook het gevolg, dat de burgers, die niet onfeilbaar zijn, zich vergissen. Beoordeelt zij een politiek als gevaarlijk voor het godsdienstig leven, zij wil noch kan daarmee de politieke daad onttrekken aan haar eigen wet. Het laatste woord is dan noodzakelijkerwijze aan den burger zelf.

Oordeelt hij, dat hij politiek niet anders kan of mag, ondanks de bestaande gevaren, dan moet hij vooruit in de gevaarlijke politiek, maar zal hij natuurlijk, voor zover dit politiek mogelijk is, de gevaren uit den weg moeten ruimen.

Oordeelt hij, dat een andere politiek, die de bestaande gevaren niet biedt, van nationaal standpunt uit te rechtvaardigen is, dan zal de waarschuwing der Kerk hem deze politiek moeten doen verkiezen als tegelijkertijd de beste, omdat het duidelijk is, dat zelfs van nationaal standpunt uit het beter is een politiek te volgen, die niet het godsdienstig leven in gevaar brengt.

* * *

Clericalisme zou ontstaan, wanneer de Kerk zich een oordeel aanmatigt over de politiek als zoodanig. Zoo deden b.v. de Belgische Bisschoppen. Iets dergelijks deden de Nederlandsche Bisschoppen, toen zij verklaarden, dat de eenheid der R.K. Staatspartij „het nationale belang was van geheel ons volk”. Als Bisschoppen, qualitate qua, kunnen zij dat niet verklaren.

Clericalisme zou ook ontstaan, wanneer de Kerk de oordeelsvrijheid en de handelingsvrijheid op politiek gebied van de burgers belemmert of vernietigt. Zoo deden b.v. de Bisschoppen, toen zij om godsdienstig opportunistische redenen, dat wat slechts een *waarschuwing* zijn kon, opschroefden tot een *verbod*.

De bestaande gevaren heeft men te onderzoeken om ze te ondervangen en de oorzaken ervan weg te nemen.

Uit gezonde nationale politiek als zoodanig, uit het rechtmatig gebruik van vrijheid in het nationale leven, kan voor den godsdienst geen gevaar voortspuiten.

De politieke leiding schikke zich dus naar haar wet: het nationale welzijn.

De Kerk richte zich naar haar wet: het geestelijk welzijn.

Daar beide gezond werkende instanties op elkaar zijn aangewezen, zullen de gevaren wegsmelten als sneeuw voor de zon.

* * *

Wie de N.S.B. ziet als de eenige goede nationale beweging, moet toetreden. De Kerk moet dat oordeel eerbiedigen. Zij moet vertrouwen, dat de menschen, ook in een instantie, die haar ontsnapt, naar de juiste norm kunnen oordeelen. Hij, die de Kerk stichtte, heeft toch ook den Staat zijn eigen hooge bestaansrecht en -wet gegeven en bevestigd.

De N.S.B. heeft zich duidelijk uitgesproken in een programma, dat aanvaardbaar is, ook voor den katholiek.

Het bestrijden ervan kan niet geschieden om katholieke redenen, of om godsdienstige of zedelijkheids-beginselen.

De Kerk heeft dit te erkennen en de gevolgen ervan te aanvaarden.

* * *

Wij willen hopen, dat ons bespaard zal blijven de zoo bittere strijd, die onze nationaal-voelende volksgenooten in België hebben gestreden en gewonnen.

Laten alle Nederlanders één-Nederlandsch worden en laat de Kerk zich hier

er voor hoeden, haar leden te stellen voor de afschuwelijke keuze: hun volk te verraden om de Kerk te dienen. Men stelt een kind toch ook niet voor de keuze tusschen vader en moeder, maar men zegt: heb ze beiden hartstochtelijk lief!

Hoe was de toestand?

De houding der Bisschoppen tegenover de N.S.B. was ingegeven:

ten eerste, door de overtuiging, dat de N.S.B. gevaarlijk was;

ten tweede, door de overtuiging, dat de godsdienstbelangen slechts veilig zijn bij de ongebroken eenheid der R.K. Staatspartij.

Bij deze twee door het Episcopaat aangegeven gronden moet wellicht gevoegd worden: de neiging tot behoud van wereldlijke macht in en door de democratie verkregen.

De toestand, waarop dit gebaseerd was, is op revolutionnaire wijze veranderd.

Het katholicisme kan geen invloed meer doen gelden langs de R.K. Staatspartij.

De bestaande bewegingen zijn alle nationaal-socialistisch gericht.

De N.S.B. gaf duidelijke waarborgen. Mogelijk hechten de Bisschoppen daar geen waarde aan. Dit kan echter niemand verhinderen, wèl zijn vertrouwen aan de N.S.B. te schenken. Overigens zullen de gevaren, die er nog mochten zijn, beter bezworen worden door katholieken in de N.S.B. dan buiten de N.S.B.

Het bovenstaande wettigt de conclusie, dat het voorschrift van het Episcopaat betreffende weigering der H.H. Sacramenten aan Katholieken in de N.S.B., gezien de daarvoor door het Episcopaat zelve aangegeven gronden, niet in overeenstemming is met de gewijzigde omstandigheden.

NAWOORD

Tegen de verwachting van velen in heeft het Nederlandsch Episcopaat zijn afwijzende houding tegenover de N.S.B. niet slechts gehandhaafd, maar verscherpt. Voortaan zal niet alleen hij, die in belangrijke mate steun verleent aan de beweging, maar ook een ieder, die als gewoon lid toetreedt, uitgesloten worden van het ontvangen der Sacramenten. Dit was echter tevoren in vele gevallen reeds de practijk. De motivering van dit verscherpt optreden wordt niet gezocht in een principieele afwijzing van de nationaal-socialistische leer, maar in de vaststelling, dat deze beweging, feitelijk meer dan ooit een gevaar dreigt te worden voor de christelijke overtuiging van hare aanhangers en een belemmering voor de Kerk bij het vervullen van haar godsdienstige zending.

Op welke feiten de Bisschoppen tot die vaststelling zijn gekomen, wordt ons niet meegedeeld. De verklaringen van den Leider N.S.B. bij het tot stand komen van het accord met het Verdinaso en op de Herdenkingsbijeenkomst van de N.S.B. te Utrecht op 14 December j.l., zijn zoo duidelijke uiteenzetting over de verhouding tusschen christendom en nationaal-socialisme, zooals die is opgenomen in het boek: „Het Nationalisme van de N.S.B.”, welke veeleer de overtuiging wekken, dat de Nationaal-Socialistische Beweging een vruchtbaar samenwerken met het christendom zoekt, — zijn ófwel niet opgemerkt, wat we nauwelijks kunnen gelooven, óf geacht niet op te wegen tegen de aan de N.S.B. ten laste gelegde, ons niet meegedeelde, feiten.

Menigeen zal dit betreuren en zich met ons afvragen, of niet juist het ongeoorloofd verklaren van het lidmaatschap aan eene,

in beginsel niet te veroordeelen, beweging, het gevaar voor het christendom verhoogt.

Wat hier echter ook van zij, de meening, die hierboven werd uiteengezet over de verplichting van den katholiek tegenover 'n dergelijke uitspraak van de kerkelijke overheid, blijft ook nu nog van toepassing. Iedere katholiek immers mag aanvaarden wat Pater de la Brière en andere katholieke theologen schrijven, dat namelijk de Kerk tegen een in beginsel niet te veroordeelen beweging, waarvan het lidmaatschap op zichzelf geen zonde is, maar die naar het oordeel der Kerk gevaren oplevert voor den godsdienst, wèl kan *waarschuwen*, zoodat de geloovige bij het bepalen van zijn houding met die waarschuwing ernstig rekening moet houden, *niet* echter *verbieden* kan.

Naar deze opvatting zou men dit optreden van de Nederlandsche Bisschoppen moeten zien als een miskening van de leer, die ook aan den katholiek de vrijheid in kwesties van politieke aard waarborgt en die ridderlijk in practijk moet worden gebracht.

Door de ongeoorloofdverklaring van de Bisschoppen, die geen formeel verbod betekent, wordt echter den katholiek het recht niet ontnomen zich naar de zienswijze van Pater de la Brière te richten, daar de Bisschop, als Bisschop, wel het aanvaarden van de katholieke leer, niet echter van zijn persoonlijke meening voor den geloovige verplichtend voorhouden kan.

Die katholieken die van meening zijn, dat de Bisschoppen de grenzen van hun gezagsgebied niet overschreden hebben, zullen er echter rekening mede hebben te houden, dat deze meening hen niet van hunne *nationale* verplichtingen ontslaat. De wijze nu, waarop het verbod werd geformuleerd, laat ons duidelijk verstaan, dat de Bisschoppen het toetreden tot de N.S.B. niet

zonder meer in alle gevallen verbieden, echter het eerst dan billijken, wanneer waarlijk zeer ernstige redenen in geweten er toe dwingen. Aan den katholiek dus zich te stellen voor zijn verplichtingen van nationalen en socialen en particulieren aard en in eer en geweten zijn houding te bepalen.

Eenigszins vreemd zal het intuschen wel zijn, de in het land verblijvende katholieke Duitschers, die lid zijn van de N.S.D.A.P. (de nationaal-socialistische partij van Duitschland) wèl ongemoeid te zien naderen tot de Sacramenten, terwijl hun Nederlandsche geloofsgenooten om hun lidmaatschap van de N.S.B. zich het ontvangen dier zelfde heilmiddelen zien ontzegd.

Laten liever zij, die als katholiek lid zijn of worden van de N.S.B., trouw blijven aan de opvattingen van hun leider en samen met hem — het gaat om Nederland's toekomst! — streven naar de vruchtbare samenwerking tusschen christendom en nationaal-socialisme.

Het gevreesde gevaar zal dan blijken een zegen te zijn.

Voor ons volk, voor ons vaderland en voor het christendom.

BOEKEN EN BROCHURES:

De navolgende uitgaven zijn verkrijgbaar aan alle groeps- en kringhuizen der N.S.B. in geheel Nederland of bij de onderstaande bestel-adressen:

N.S.B., Afdeling III, Propaganda.

Materiaaldienst Maliebaan 29, Utrecht,

Giro 354217.

- Programma der N.S.B. met toelichting. Prijs: 12½ cent.
De Bronnen van het Nederlandsche Nationaal-Socialisme. Prijs 12½ cent.
Arbeider, Jouw Strijd, Socialisme van de Daad. Prijs: 5 cent.
Het Verraad der N.S.B. Prijs: 40 cent.
Gooi het roer om. „ 5 cent.
De gerichte Volkshuishouding. „ 10 cent.

Uitgeverij NENASU, Postbus 2, Leiden. Giro: 207915
(t.n.v. Volk en Vaderland, Leiden).

Het Nationalisme der N.S.B. Uitspraken van den Leider over het tijdvak 1931—1939. Prijs: f 3.40

Kleine Nat.-Soc. Bibliotheek, bestaande uit de volgende deeltjes:

- Rembrandt Prijs f 0.25
De Ruyter „ f 0.25
Willem v. Oranje „ f 0.25

De Noodhoorn. Een verzameling gedichten van den grooten Vlaming René de Clercq. Prijs f 2.60

Nieuw Tooneel voor Nieuw Publiek, door Adriaan van Hees. Prijs f 1.—

De Regensteeg. Levensschetsen door Elkar Nickel. Prijs f 0.60

Gedenkboek Peter Ton Prijs f 0.60